

Analysing equity in outpatient care in Stockholm County and the impact of using different data sources

Stockholm, Karolinska Institutet, 2016. Janne Agerholm, Institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska Institutet. E-post: janne.agerholm@ki.se.

Hälso- och sjukvård spelar en viktig roll när det gäller ojämlikhet i hälsa. Hälso- och sjukvårdslagens mål är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen, och att de med större behov ska prioriteras framför de med mindre behov. Hälso- och sjukvården förändras med förändrade behov i befolkningen och med politiska och organisatoriska förändringar inom hälso- och sjukvårdssystemet. Det är därför viktigt att kontinuerligt följa upp och utvärdera jämlikhet inom vården. Syftet med avhandlingen är att öka kunskapen om jämlik vård baserad på data från Stockholms län under perioden 2005-2013 samt att undersöka betydelsen av att använda olika datakällor. Slutsatserna bygger på resultaten från fyra olika studier.

I studie I undersöktes hur bortfall i enkätstudier påverkar analyser av socioekonomiska skillnader i vårdutnyttjande. I denna studie jämfördes data från en hälsoundersökning med data från den totalbefolkningen i Stockholms län. *I studie II* analyserades hur inkomstgradienter i sjukvårdsutnyttjandet ändras när skillnader i behov tas i beaktning. Detta analyserades genom att jämföra socioekonomiska skillnader i vårdutnyttjande baserat enbart på registerdata med analyser baserat på enkätdata där vårdbehovet kunde estimeras. *I studie III* jämfördes socioekonomiska skillnader i vårdutnyttjande i Stockholms län före och efter införandet av primärvårdsreformen (Vårdval) 2008. Reformen syftade till att öka tillgängligheten, bland annat genom att skapa fri etableringsrätt för privata vårdgivare och

förändra ersättningsystemet från ett system med huvudvikt på behovsjusterad kapitering till ett system med betoning på prestationsbaserad ersättning. *I studie IV* följdes förändringar i resurstilldelning till primärvårdskliniker i olika områden i Stockholms län under perioden 2005-2013. Syftet var att undersöka om införandet av primärvårdsreformen 2008 påverkade resursfördelningen olika i områden med olika stora vårdbehov. Här undersöktes också om en förändring i resursfördelningen var förknippad med förändringar i undvikbar slutenvård och besök på akutmottagningen i områden med en minskning respektive ökning av resurser.

Slutsatser

Även om svarsfrekvensen i hälsoundersökningar kan vara relativt låg och skiljer sig mellan socioekonomiska grupper, är analyser av relativa skillnader i vårdutnyttjande mellan olika socioekonomiska grupper representativa för den bakgrundsbefolkning de avser att spegla. Analyser av socioekonomiska skillnader i vårdutnyttjande där vårdbehov inte beaktas kommer sannolikt att underskatta eller dölja skillnader. Primärvårdsreformen i Stockholms län 2008 har inte gynnat grupper med högre vårdbehov, tvärtom verkar individer med god hälsa ha haft en relativt större ökning i antal besök inom primärvården. Dessutom har resurser flyttats från områden med större vårdbehov till områden med mindre vårdbehov under perioden. Ytterligare undersökningar behövs för att till fullo förstå hälsoeffekterna av detta.

Avhandlingen i sin helhet: <https://openarchive.ki.se/xmlui/handle/10616/45313>